

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN ÉS 15-ÉN.
ELŐFIZETÉSI ÁR ERRE AZ ÉVRE 25 LEU.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE
AZ „E. G. E.” AGRÁR SZAKOSZTÁLYÁNAK TAGJAI INGYEN KAPJÁK.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓ HIVATAL
KOLOZSVÁR, ATTILA-UTCZA 10. SZÁM.

Földreform Magyarországon.

A magyarországi földreform alapjául szolgáló Rubinek-féle törvényjavaslatnak közlését lapunk legutóbbi számában elkezdtük, megjegyezvén azokat az egyes részletekre vonatkozó módosításokat is, amelyekkel a javaslat a nagyatádi Szabó-féle törvényjavaslattal való összeegyeztetés után kiegészült. Most folytatjuk a Rubinek-féle javaslat kivonatos ismertetését. A javaslat az alábbiakat tartalmazza:

A megváltás jogát a megváltható ingatlan egy részére a megváltást szenvedő beleegyezése nélkül csak akkor szabad gyakorolni, ha az Országos Földbirtokrendező Biróságnak lehetőleg a megváltást szenvedő meghallgatásával létrejött megállapítása szerint a visszamaradó részén gazdasági épületek és gazdasági berendezések felhasználásával a gazdasági üzem továbbra is okszerűen folytatható.

A megváltást szenvedő kérésére mellőzni kell a különben megváltható földbirtok ama részének a megváltását: 1. amely kert komlóskert, gyümölcsös, szőlő, szőlőtelepítés, faiskola vagy olyan ingatlan, amely az okszerű szőlőgazdaság folytatásához nélkülözhetetlen; 2. amelynek állaga vagy terméke különleges közérdekű (pl. tudományos, művelődési, jótékonyági, gazdaságfejlesztési stb.) célt szolgál, amennyiben ilyen célra fenntartása szükséges; 3. amely nádas; fűzes; az okszerű gazdálkodásnak megfelelően kezelt rét; befásításra váró kopár, illetőleg kopárosodó terület vagy futóhomok; tőzegtermelésre alkalmas vagy olyan terület, amely másra, mint halastó létesítésére okszerűen fel nem használható; 4. amely mezőgazdasági iparüzem célját szolgálja, ha annak továbbfolytatásához nélkülözhetetlenül szükséges;

5. amelyről községnek (városnak), bányának ipartelepnek, fürdő- vagy üdülőhelynek, illetőleg azok lakóssainak tejjel, tejtermékekkel, zöldségművekkel, hussal, vagy husneműekkel ellátására hatóságilag megállapított áron már hosszabb idő óta állandóan szállítják a felsorolt termékek valamelyikét, feltéve, hogy evégből megfelelő különleges berendezéssel van ellátva.

Méltánylást érdemlő esetekben mellőzhető az ingatlan ama részének a megváltása, amely a megváltást szenvedő gazdasági iskolát végző vagy végzett ivadéka vagy annak ugyanilyen házastársa részére megfelelő gazdálkodás folytatásához szükséges.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság mindenkor az érdekeltek meghallgatásával állapítja meg, hogy a jelen törvény szempontjából egyes esetekben mely ingatlant kell nagy-, közép- vagy kisbirtoknak tekinteni, továbbá hogy a jelen törvény alapján a megváltási jog gyakorlásának helye van-e és hogy mely föld vagy bizonyos földnek mekkora területe váltható meg.

A megváltás kimondásának azonban csupán a jelen törvény életbelépésétől számított öt éven belül van helye.

Kiseb területű nagybirtokból a nála nagyobb területű előtt csak kivételesen és csak akkor történjék a területüknek megfelelő aránynál nagyobb arányban megváltás, ha ugyanannak a határában fekvő nagyobb területű nagybirtokból a szükséges célokra alkalmas területet a megfelelő gazdálkodás teljes tönkretétel nélkül kiszakítani egyáltalában nem, vagy megfelelő arányban nem lehetne.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság előtt a birtokos igazolhatja, hogy olyan földbirtokból, amelyből a jelen törvény szerint megváltásnak volna helye, egyes részletek nem korábban, mint ennek a törvénynek kihirdetésétől visszafelé számított tíz éven belül, az ebben a törvényben körülírt valamely célra már átengedtek. Ilyen esetben a Biróság a már átengedett területeket az érdekeltek meghallgatása után a jelen törvény alkalmazása szempontjából számításba veszi és a körülményekhez képest azt is kimondja, hogy a megmaradt ingatlanból ennek a törvénynek alapján megváltásnak helye már egyáltalán nem lehet.

Akinek földbirtokából a jelen törvény értelmében a megváltásnak lehet helye, az Országos Földbirtokrendező Birósághoz intézett beadványban kérheti, hogy tekintettel a földbirtok újra felszerelésének vagy felszerelése kiegészítésének szükségességére, továbbá a szándékolt más szükséges vagy hasznos beruházásra földjavításra, fásításra vagy a földbirtokkal kapcsolatos mezőgazdasági avagy más iparüzemre vagy annak tervbe vett létesítésére, az Országos Földbirtokrendező Biróság nyilatkozzék, vajjon a megváltás jogát az állam egyáltalában gyakorolni fogja-e vagy mely időpontig nem fogja gyakorolni. A bíróság az érdekeltek meghallgatásával köteles 60 nap alatt nyilatkozni. A Biróság nyilatkozatához képest az állam a megváltás jogát az illető ingatlanra vagy annak a válasszban megjelölt részére egyáltalában nem, illetőleg a kijelölt időpont előtt nem gyakorolhatja, feltéve, hogy a tervezett felszerelés, beruházás, földjavítás, szőlőtelepítés fásítás vagy iparüzem létesítése megtörtént.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság a megváltást szenvedő kérelmére elrendelheti, hogy az állam az ingatlannal együtt megváltssa az ingatlan gazdasági kihasználásához tartozó azokat az építményeket is, amelyek nem a megváltott ingatlanon vannak.

A megváltás ára.

Ha megváltás árára vagy a megváltás elhalasztására nézve egyezség jön létre, az egyezséget jóváhagyás végett az Országos Földbirtokrendező Biróság elé kell terjeszteni.

Ha egyezség sem a megváltás árára, sem a megváltás elhalasztására nézve nem jön létre vagy ha az egyezség megkísérlésének akadálya van az Országos Földbirtokrendező Biróság minden körülmény gondos mérlegelésével a

megváltás árának megállapítását a megváltott egész területre vagy annak csak valamely meghatározott részére nézve is a megváltást szenvedő meghallgatása után kellően indokolt esetben elhalaszthatja. Ez esetben a megváltást szenvedő részére a birtokbavétel és a megváltási ár kifizetése közé eső időre a viszonyoknak és az ingatlan akkori értékének megfelelő haszonbért vagy évi járadékot kell készpénzben vagy terményekben fizetni.

Ha egyezség nem jön létre, a megváltás árát a jelen törvény szerint alakuló vegyes bíróság állapítja meg.

A vegyes bíróság az ingatlan fekvése szerint illetékes bíróságnak alakul. A vegyes bíróság elnökét, helyettes elnökét, két bírói rendes és két bírói póttagját az ítélőtábla elnöke a törvényszék területén működő ítélőbírák közül évenként jelöli ki. A vegyes bíróság két szakértő rendes és két szakértő póttagja közül az egyiket a vármegyei mezőgazdasági bizottság gazdasági szakértők sorából titkos szavazással évenként választja, a másikat pedig a megváltást szenvedő fél esetenként nevezi meg.

A vegyes bíróság a megváltás árát a tárgyaló bizottság által fogatosított becslés s az általa beszerzett egyéb adatok alapján akként állapítja meg, hogy az érdekeltek az ingatlannak a megváltási ár megállapításakor meglévő teljes értékét kapják kárpótlásul.

A megváltás árának kiegyenlítése tekintetében az Országos Földbirtokrendező Biróság részéről jóváhagyott egyezség az irányadó. — Ha egyezség nem jön létre, akkor a megváltás árát az Országos Földbirtokrendező Biróság határozata szerint egészen vagy részben készpénzzel kell kiegyenlíteni; de egészen vagy részben kiegyenlíthető záloglevelekkel vagy kötvényekkel is. Rendszerint készpénzzel kell kiegyenlíteni a megváltás árát minden méltánylást érdemlő esetben, különösen pedig, ha a megváltott ingatlan a megváltást szenvedőnek egyedüli mezőgazdasági ingatlana.

A megváltott ingatlan haszonbérletje (alhaszonbérletje) abból az okból, hogy a haszonbérlet a megváltás miatt a megváltott területre nézve idő előtt megszűnik, kártérítést a haszonbérbeadótól (alhaszonbérbeadótól) nem követelhet. Ellenben a megváltott ingatlanba a rendes gazdálkodásnak megfelelően fogatosított szükséges vagy hasznos beruházásoknak még meglévő és a megváltásig meg nem térülő azon értéke erejéig, amely neki a haszonbérlet tartama alatt különben rendes gazdálkodás mellett megtérülne, kárpótlást követelhet.

Haszonbérletek átvétele.

Mezőgazdasági földbirtok haszonbérbeadására nézve kötött szerződéseket a szerződő felek kötelesek a birtokbavétel előtt a közigazgatási bizottság gazdasági albizottságának tudomásulvétel végett bejelenteni. A tudomásulvétel meg nem tagadható, ha a haszonbérlet okle-

veles vagy hivatalos gazda vagy ha az okszerű gazdálkodás töle különben is várható és ha nyomós indokok nem követelik a hasznóbérletnek kis hasznóbérlők kezébe jutását. A szerződés tudomásulvételének megtagadása ellen a felek részéről, a tudomásulvétel ellen pedig közérdekből felebbezésnek van helye az Országos Földbirtokrendező Birósághoz.

Ha a megváltható mezőgazdasági földbirtok, akkor, mikor a megváltás jogát már gyakorolni lehetne, egészen vagy részben kis hasznóbérletekkel van hasznosítva, az Országos Földbirtokrendező Biróság a megváltási jog gyakorlásának megengedésére nyitva álló határidőben megengedheti a megváltás függőben tartását. A megváltást szenvedő beleegyezése nélkül a megváltás függőben tartásának csak a hasznóbérletek lejártáig, illetve a leghosszabb lejáratu hasznóbérleti szerződés lejártáig van helye. Ilyen esetben az állam főhasznóbérlőként belép a hasznóbérleti jogviszonyba, mint ilyen veszi át az ingatlant s mint ilyen felel a hasznóbérbeadónak a hasznóbérért.

Bármely nem megfelelően kezelt korlátolt forgalmu mezőgazdasági földbirtokból annyit, amennyi a jelen törvény alapján megváltható volna, az állam a megváltás függőben tartásával főhasznóbérlőként átvehet akkor is, ha az nincs is hasznóbérbe adva.

Amennyiben az így átvett földbirtok végleges megváltás alá kerül, a megváltott ingatlanon lévő kishasznóbérlők közül az, aki ingatlanrészét már legalább tízenöt éven át hasznóbérelte, a földbirtok megváltása esetére igényelheti, hogy az általa hasznóbérelt birtokrészletet az állam neki akár vétel útján, akár járadékirtok gyanánt megfelelő feltételek alatt átengedje.

Ha olyan mezőgazdasági földbirtok, amelyet az állam elővásárlás vagy megváltás útján megszerezhetne, hasznóbérbe van adva, az Országos Földbirtokrendező Biróság arra kötelezheti a hasznóbérlőt, hogy abból meghatározott részt méltányos feltételek alatt záros határidőn belül kishasznóbérletek útján hasznosítson.

Ingatlaneldarabolás.

Aki mezőgazdasági ingatlant részletekben kíván elidegeníteni, mielőtt az ingatlan eldarabolását megkezdené s a részleteket áruba bocsátaná, köteles eldarabolási szándékát minden egyes ingatlanra nézve külön-külön a gazdasági felügyelőségnek bejelenteni. A gazdasági felügyelőség minden egyes ingatlan eldarabolására vonatkozó bejelentésről külön tanúsítványt ad.

Ingatlaneldarabolás esetében az egyes részleteket a vevők számára birtokba adni az Országos Földbirtokrendező Biróság külön engedélye nélkül csak akkor szabad, ha a részletek a természetben a törvényhatósági szabályrendeleteknek megfelelően már ki vannak jelölve, a telekkönyvben pedig már szét vannak jegyezve és a részleteket terhelő jogok, így a telekkönyvből ki nem tűnő terhek is (pl. kegyuri, telkiterhek) rendezve vannak.

Tilos a vevőkkel a vételárért, az ingatlanon levő terhekért, a vételár fizetése vagy felszámolása fejében felvett kölcsönért avagy bármely más címen egyetemleges kötelezettséget vállalni, tölük váltót venni, továbbá a vevőknek egyetemlegesen terhelni ingatlanokat birtokba adni.

Az ingatlaneldarabolásokat az Országos Földbirtokrendező Biróság ellenőrzi. A Biróság a vevő tulajdonjogának telekkönyvi bejegyzése előtt elrendelheti, hogy az ingatlaneldaraboló az eldarabolás tervét, esetleg a vevőkkel kötött szerződéseket is mutassa be vagy hogy a szerződés tervezetét az érdekelt vidéken a megfelelő módon közhírré tegye, továbbá hogy a vételár a tulajdonjog jogerős bekebelezéséig az előadónak ki nem fizethető, hanem letétbe helyezhető vagy helyezésre, végül, hogy a birtokbaadás csakis hatósági szerv közbenjöttével fogatosítható.

Járadékirtok.

Mezőgazdasági földbirtok, továbbá családi ház vagy ily ház építésére szánt telek tulajdonát akként is át lehet ruházni, hogy a vevő (járadékirtokos) az egész vételár vagy egy része helyett az eladó és jogutódai (a járadékra jogosultak) javára az ingatlant terhelő, készpénzben vagy a készpénzt vagylagosan helyettesítő terményekben meghatározott évi járadék fizetésére kötelezi magát (járadékirtok).

A járadékirtokos a járadékot megváltás okából félévi felmondással rendszerint bármikor felmondhatja. Ha a járadékra jogosult az állam, a járadékirtokszerződésben kiköthető, hogy a járadékirtokost az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulása nélkül megváltási jog nem illeti. Más járadékra jogosult csak azt kötheti ki, hogy a megváltás joga meghatározott időn belül szünetel. Ez az idő 32 évnél hosszabb nem lehet.

Ha a járadékra jogosult nem az állam, a földművelésügyi miniszter az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával a járadékot megváltó összeggel a járadékra jogosultat bármikor kiélégítheti.

A járadék megváltásának árát a felek a járadékirtokszerződésben előre megállapíthatják. Ha a felek a megváltási árban meg nem egyeztek, a megváltási ár a járadéknak huszszorosa.

A családi otthont védő rendelkezések.

Az állam ennek a törvénynek alapján azért juttat egyeseknek ingatlanokat, hogy részükre állandó családi tűzhelyet tartósan biztosítson. Evégből az ilyen ingatlanok külön jogszabályoknak az oltalma alatt állanak. Ezeknek a jogszabályoknak oltalma alatt álló birtok neve: családi birtok.

Egyeseknek e törvény alapján ugyan, de nem az állam által juttatott ingatlanokra nézve is az Országos Földbirtokrendező Biróság kikötheti, hogy belőlük azok javára, akiknek jutnak, családi birtokot kell létesíteni.

Az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával családi birtokot létesíthet a tulajdonos olyan más egyéb ingatlanból is, amelyek nem ennek a törvénynek alapján jutottak kezébe. A családi birtok a vele egyesített ingatlanból is, amelyek nem ennek a törvénynek alapján jutottak kezébe. A családi birtok a vele egyesített ingatlanokkal együtt nem lehet nagyobb egy népes családnak szokásos illő eltartására elegendő jövedelemnek gondos művelés mellett legfeljebb háromszorosát nyújtó birtoknál.

A családi birtokot, habár csak részletekben is elidegeníteni, azt kisebbíteni vagy nagyobbitani, több családi birtokra felbontani, bérbe vagy hasznóbérbe adni, használatát vagy haszon-

elvezetét másnak átengedni csak az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával lehet.

A családi birtokot általában csak az Országos Földbirtokrendező Biróság vagy az általa kijelölt hatóság vagy hatósági közeg hozzájárulásával lehet megterhelni.

Végrehajtás a családi birtoknak sem állagára, sem a hasznélvezetére nem vezethető, kivéve az ingatlant közvetlenül terhelő köztartozások behajtására. Árverés esetében az állam a családi birtokot az árverés megtartása előtt a kikiáltási áron megválthatja.

A családi birtok öröklésére a törvényes öröklés szabályai az irányadók. De az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával ki lehet kötni, hogy a családi birtok öröklés esetében, mint osztatlan egész, egy örökösre szálljon (osztathatlan családi birtok).

Vegyes rendelkezések.

A kötvénykibocsátásra jogosult intézetek az 1897:XXXII. t.-c. hatálya alá eső kötvényeket bocsáthatnak ki.

A pénzügyminiszter a földművelésügyi miniszterrel egyetértőleg rendelettel szabályozhatja azokat a módokat, amelyek szerint a vitézségi érmek tulajdonosainak, a hadirokkantoknak, a hadiözvegyeknek, hadiárvánoknak és a közszolgálati alkalmazottaknak vagy katonáknak illetményei ennek a törvénynek értelmében földhöz juttatásuk végett lekötődnek.

A háboru alatt mezőgazdasági termények beszerzésére és forgalombahozatalára vagy forgalmuk közvetítésére alakult háborus gazdasági központoknak azt az üzleti feleslegét, amelyet akár az illető központról intézkedő rendelet, akár a központ alapszabályai szerint a kormány által meghatározandó közcélra kell fordítani, felerészben a földművelésügyi miniszter rendelkezésére kell bocsátani.

Az ilyen módon rendelkezésre bocsátott összegek az országos földbirtokrendezés céljait szolgáló s a jelen törvénnyel létesített Országos Földváltásalapot illetik.

Az állam által ingatlanokból részesülők a föld vételárának kifizetésére az illető fél által kibocsátáskor jegyzett magyar hadikölcsönkötvényeket, továbbá az Osztrák-Magyar bank által kibocsátott bankjegyek magyar felülbélyegzése alkalmával az illető fél által bemutatott bankjegyekből visszatartott összegekről szóló pénztári elismerényeket s az ezek helyébe lépő állami elismervényeket is fordíthatják. A hadikölcsönkötvényeket jegyzésük árfolyamán kell számítani.

Ennek a törvénynek alkalmazásában korlátolt forgalmunak kell tekinteni azt az ingatlant, amely nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egyesület, bármely más kereskedelmi társaság, alap, alapítvány vagy más hasonló jellegű intézmény, egyházi javadalom, egyházi testület hitbizomány, közbirtokosság vagy más hasonló jellegű közösség avagy általában jogi személy ingatlana.

A törvény végrehajtása során egyenlő körülmények között mindenkor előnyben kell részesíteni a többgyermekes családapákat.

Ennek a törvénynek alapján nem juttatható ingatlannak: 1. aki nem született magyar állampolgár, kivéve a viszonyosság eseteit és kivéve, ha a nem született magyar állampolgár a hazába visszavándorló született magyar állampolgárnak a gyermeke; 2. aki az állam ellen irányuló, továbbá nyereségvágyból vagy általában aljas indokból elkövetett büntett vagy vét-

ség miatt vagy árdragító visszaélés, tiltott pénz-üzérkedés vagy általában a közellátásra és kereskedelemre vonatkozó hatósági rendeletek kijátszása miatt jogerősen el volt ítélve; 3. aki politikai jogainak gyakorlásától jogerősen fel van függesztve; 4. aki a forradalmi mozgalmakkal kapcsolatos vagy egyébként az állam biztonságára, a társadalmi rendre és békére, valamint a közbiztonságra veszélyes, aggályos vagy gyanús magatartásával a közbecsülésre méltatlanná vált s ezt az ingatlan fekvése szerint illetékes járási mezőgazdasági bizottság titkos szavazással megállapítja; 5. aki iszákos, szokásos rendbontó, dologkerülő vagy akit az ingatlan okszerű kezelése egyéb alapos okból nem várható s ezt az ingatlan fekvése szerint illetékes járási mezőgazdasági bizottság titkos szavazással megállapítja.

Aki bármely közzolgálati köteleességét rosszhiszeműen nem teljesíti, vagy aki az ennek a törvénynek alapján juttatott ingatlan megtartására az állam, a közbiztonság, a közkeréltetés vagy a vagyon ellen elkövetett súlyos megítélés alá eső bűncselekmény miatt egyébként méltatlanná válik, attól az ingatlan az Országos Földbirtokrendező Biróság határozata alapján visszaváltható.

Nyilvános számadásra kötelezett vállalat vagy egyesület, stb., általában jogi személy mezőgazdasági művelés alatt álló ingatlant csak az Országos Földbirtokrendező Biróság hozzájárulásával szerezhethet vagy vehet haszonbérbe.

Termesszünk nemesebb-fajta csipkebogyót.

Irta: Dr. Péter Béla.

Sárgul már a fák lombja, hull a levél a fáról, itt az ősz. Mielőtt az erdő téli álmát megkezdene, elébb még őszi díszruháját ölti fel, hogy abban intsen búcsút a letelt nyárnak. Pompás őszi díszben ragyog ekkor az erdő fája, de a díszbe való öltözködés versenyében nem marad el mellette a szerényebb bokor, a sűrű cserje, a kúszó inda sem. Az erdőt övező sűrű bozót is versenyre kél a sudaras fával, különleges díszet rak fel ágaira az is. Az őszi táj élénkítésében, díszes tarkításában, a színek versenyében a levélzet tarkasága mellett lényeges szerepe jut a cserjék és bokrok bogyóinak is. Az árokparton álló csipkebokor is díszes koronát rak fel, ilyenkor kláris-piros bogyói ékeskednek szúrós tövisű ágain. Szegény asszonyok, lerongyolt gyermekek mozgékony serege neki lát most a csipkebogyók szedésének, hogy abból izt, csipkeizt vagyis hecsempecset főzzenek. És a gondos házi asszony télire való szorgos előkészületeinek egyik gondját az is képezi, hogy gondoskodik télire jóféle csipkeizről, hogy majd ha ad az Úristen télen egy kevés kővér sertés sültet vagy pláne vaddisznó pecsenyét, akkor legyen mit hozzáadni, mert ugyebár csipkeiz nélkül hiányos ezeknek a sültnek feltalálása.

A közönséges csipkeizt a vadon termő csipkebokor bogyóiból szoktuk főzni és ez, ha jól át van törve és a bogyókban lévő szőröktől meg van tisztítva, akkor teljesen meg is felel ennek a célnak. Persze, ha teljesebben készítik a csipkeizt, ha benne marad a csipkebogyók szőrözetének egy része, akkor az íz zony karcos ízű lesz. De van ám ennél sokkal finomabb csipkeiz is! Van olyan, a melyet nem csak sertéssült mellé lehet adni, hanem

melylyel a finom tésztát is meg lehet főltetni, mert olyan az, hogy a barackizhez közel áll. És ez a csipkeiz sohasem karcos ízű, mert azokban a csipkebogyókban, a melyekből ez az íz készül nincs olyan sok szőr, mint a vad csipkebokor bogyóiban. Ilyen finomabb csipkeiz főzésére különleges rózsafélék szolgálnak. Ilyenféle rózsát a kolozsvári gazdasági akadémián háromféléit is termesztünk. Mind a háromnak nagyok a csipkebogyói. A legismertebb ezek közül az u. n. *almarózsa* (*Rosa villosa* L. var. *pomifera*), a melynek csipkebogyói sokkal nagyobbak mint a vad csipkerózsáéi és igen kedveltek a háztartásban valamint a cukrászatban való feldolgozásra. Ennek a rózsának a virágai nagyok, 46—50 mm. átmérőjűek, de úgy mint a vad rózsáéi egyszerűek, nem teltek. Levélzetének a színe kissé elüt a csipkerózsáétól, mert nem rendes fűzöld, hanem inkább kékeszürkés zöld színű. Az almarózsa után sűrűn bokrosodik, nagyon célszerű élő sövénynek ültetni. Miután a szára nagyon szúrós, mert hosszú hegyes és egyenes tüskéi (u. n. tövisei) vannak, azért jó védelmül szolgál az ilyen rózsakerítés. Ha az egyes bokrok sűrűn állnak, akkor az ilyen rózsakerítésen keresztül csak nehezen tud áthatolni állat és ember. Használatát tehát kétfős, egyrészt védelmül szolgál mint sövény, másrészt pedig bogyói izletes befőttet adnak. Végül mikor virágai nyílnak, díszére válik a kertnek az ilyen élő sövény.

(Folyt. köv.)

Az alma feldolgozása és eltartása.

Az erdélyiszerte nagy almatermés miatt időszerűnek és szükségesnek látszik annak megismerése, hogyan lehet a hullott vagy rázott almát feldolgozni, a kézzel szedett almát eltartani, hogy az almatermésben levő értékből semmi veszendőbe ne menjen.

A hullott, vagy rázott alma feldolgozása történhetik: 1. iz és kocsonya; 2. bor; 3. ecet; 4. ürmös (édes bor, főtt must) vagy 5. aszalvány készítése által.

Az *almának izzé és kocsonyává* való feldolgozása épen úgy végzendő, mint más gyümölcsnél, azért ezzel ezuttal részletesen nem foglalkozunk, annál is inkább, mert a feldolgozáshoz cukor is kell.

Bor készítés esetén első munka az almának tiszta vízzel való megmosása. Az almát ezután apróra *zúzzuk* és *kisajtoljuk*. A zúzásra nagyobb mennyiségnél, használjuk az erre a célra szerkesztett alma zúzókat. Ennek hiányában megfelel e célnak a közönséges tengeri morzsoló is. Ha pedig ennek nem vagyunk birtokában: elővesszük a sulyokbotot vagy a fejsze fokát s azzal törjük össze az almát. Kis mennyiségnél — pár vékánál — a zúzásra használjuk a reszelőt vagy a káposzta gyalut is. Az alma szétzúzása után a zúzott tömeget 10—12 óráig jó fekvé tartani, hogy a szétzúzott sejtek megpuhuljanak és kisebb nyomásra is kiengedjék nedvtartalmukat.

A megpuhult alma masszát közönséges borsajtón *kisajtoljuk* vagy ha nincs borsajtónk zsákba rakjuk s azt cseberbe, vagy kádba téve mint régen szokták a szőlőt, kitapossuk. Kis mennyiségnél kézzel is kiszoríthatjuk az alma levét, de használhatjuk erre a célra a házi használatban álló kis zsír- vagy tepertőpréseket is. Az alma mustot nyitott edényben eresztjük.

A sajtolás után 2 hétre már kész, az üdítő szénsavas új bor. Egy véka alma mintegy 6—7 liter bort ad.

Ecet készítésére az előbb leírt módon készített mustot használjuk fel. Aképpen, hogy abba, ha az erjedés befejezését látjuk, mit a folyadék megtisztulása árul el, egy darab pirított kenyeret és 2 literre számítva 1 dkg. élesztőt, vagy kovászt teszünk. Az élesztőt vagy kovászt befogadott bor hat hétre az ecetes erjedésen is átmege, s igen kellemes, mindjárt a borecet mellé sorakozó, jóízű ecet lesz belőle.

Ürmös (édes bor, főtt must) készítésre a kiforratlan, friss alma mustot használjuk fel. Ezt tűzön felényire előfőzzük, úgy hogy 10 liter mustból 5 liter édes bort kapunk. Az ürmös, ha sok volt a feldolgozásra használt alma között az édes ízű, úgy tartható el mint a szőlő must, ha ellenben sok volt az alma között a savanykás, akkor eltartására az a módszer alkalmazandó, mint a paradicsomnál.

A *nyers állapotban* eltartandó almát a fáról kézzel kell leszedni és ügyelettel kell kosárba rakni, hogy egymásba ne ütődjenek. A kézzel szedett alma is megválogatandó, a darázs rágott, vagy férges nem tartható el. A jól megválogatott almát: *pincébe, kamarába vagy padlásra* visszük. Akárhol történik az elhelyezés a szabály az, hogy az alma a kocsányos végére ültetve, egymás mellé, de sohasem egymásra legyen rakva. Az elrakott telelő almát óvni kell a légvonattól. A pincékben és kamrákban tanácsos szabadon hagyni. A padláson a légvonattól, később az elfagyástól megóvandó: szalmával, gyékénnyel, sarjuval vagy más meleg takaróval lássuk el, ügyelettel arra, hogy ezek a takarók jó szárazak és szagmentesek legyenek, mivel a rothadó sarju vagy szalma szagát az alma magába veszi. — Az első hetekben gyakran, később ritkábban meg kell válogatni az almát, mivel az évjárat szerint több-kevesebb mindig romlani szokott, melyet aztán el kell távolítani nehogy a teljesen épek is romlásnak induljanak.

Gáspár József.

Miniszteri nyilatkozat a földbirtokreformról.

Garoflid földművelésügyi miniszter egy napilap tudósítója előtt az agrárreformról többek között a következőket mondta:

A kormány elkészítette az új törvényjavaslatot a legelők szabályozására, továbbá a kisajátítás és birtokbárhelyezés kérdésének rendezésére és ezekkel kapcsolatosan egy egész törvénytörvény-sorozat fog életbe lépni. Közlebből Bessarabiába és Bukovinába utazom, hogy a kisajátítás és birtokbárhelyezés menetét tanulmányozzam, innen Erdélybe, hogy betekintést szerezzek, mennyiben hajtották végre a kormány rendeleteit a birtokbárhelyezés megkezdésében.

A királyság területén két millió hektár szükséges a nép igényeinek kielégítésére. Meg fogjuk állapítani vidékek szerint a ki nem sajátítható minimumot.

A kormány teljes erejéből arra törekszik, hogy a kisajátításokat és a birtokbárhelyezéseket minél előbb keresztülvigye. Főleg azonban elsősorban a kis- és nagybirtokok gazdasági szervezésével foglalkozik. Olyan rendszert kell

behozni, amely egészen megváltoztassa a mai termelési viszonyokat. Ezt a fejezetet olyanformán kell lezárni, hogy semmi izgatásra több alkalom ne adassék és hogy az intenzív gazdálkodás semmi rázkódtatást ne szenvedjen. Remélem, hogy a birtokbahelyezés egy éven belül megtörténhetik.

A mezőgazdasági reformok és kisajátítások bevégezése után a mezőgazdasági iparok fejlesztésével kell foglalkozni. Ezt megelőzőleg azonban hatalmas mezőgazdasági pénzügyi intézkedéseket kell létesíteni, mert a gazdasági ipar hatalmas tőkét igényel.

A több helyen divatos falu közösségeknél sokkal helyesebbnek tartom, hogyha termelési szövetkezeteket létesítenek és így egyesülve, képesek a nagybirtokot helyettesíteni. A kormány szándéka azokon a vidékeken, ahol erre szükség van, takarmányt és vetőmagot nyújtani a lakosságnak.

Az új törvényterv szerint minden uradalom központján a kastélyok körül egy legalább 50 hektáros (85 hold) mintagazdaságot kell létesíteni. Ezáltal remélhetőleg a mag, állat és gyümölcs nemesítés tökéletesbe fog.

Az idei buzatermés alig elegendő a befogyasztásra, tehát egy szem búzát sem szabad kivinni. A királyság kénytelen az egész Kárpátokon túli részt élelmezni, ahol a termés rendkívül rossz volt.

Az erdélyi és bánáti reformról szólva, hangsúlyozta, hogy mindaz, amit a Consiliul Dirigent végzett, egyenlő a nullával. Erdélyben a legnagyobb nehézséget okozza a megfelelő szakemberek hiánya, akiket a reform alkalmazásába be lehetne vonni. Ennél fogva a királyságból kell embereket küldeni, jóllehet, ott is hiány van szakemberekben, azonban támogatni fogják a bírák, akik jobbakként, mint az erdélyiek és a közigazgatási szervek, melyek jobbakként és ügyesebbek és akikre rá lehet bízni az ilyen terheket. Erdélyben a birtokbahelyezés kérdése sokkal égetőbb. A parasztnak türelmetlenek és alig várják, hogy földhöz jussanak, különösen, mivel a választások alkalmával a demagógok nagyon is kihasználták a parasztság szavazatát. Ehhez járul, hogy az orosz fogságból, Olaszországból és a különböző frontokról sok katona került haza.

Apróbb közlemények.

Rendelet a pálinkafőzésről.

A bukaresti pénzügyminiszterium 75.145. és 751.153—1920. számú rendelete a folyó évben termelt gyümölcsből, szőlőtörkölyből, bór és borseprőből pálinkafélék gyártását a termelők részére a következő korlátozással szabaddá tette:

1. A termelő köteles a kifőzni szándékolt saját termésű és birtokában levő fent megjelölt anyagoknak a tényleges mennyiségét az illetékes pénzügyi szakaszon bejelenteni. A bejelentés alkalmával a tényleges saját termés mennyisége és annak birtoklása községi bizonyítvánnyal igazolandó.

2. A gyártás befejezésekor a pénzügyi szakasznál a tényadó a termelő terhére elő fog számítani. Az adótelek 30 fokon aluli pálinkánál 20 leu, 30 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 40 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 50 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 60 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 70 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 80 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 90 fokon felüli pálinkánál 20 leu, 100 fokon felüli pálinkánál 20 leu.

3. Az adók fizethetők közvetlen a megállapítás után, de legkésőbb az eladásig vagy az elszállításig.

4. A termelő adómentességet élvez a termelés, vagy a raktározás helyén fogyasztott pálinkára nézve, mely évenként legfeljebb 60 literre számított minden egyes 18 éven felüli családtag és a termelők családjának szerződés mellett szolgálatában álló személy után.

5. Azon esetben, ha az italok az előírásból számítva egy éven túl őriztetnek a pálinka-raktárban, az adók teljesen befizetendők. Minden esetre a termelő köteles a terhére előírt összes adókat ilyenkor megfizetni, levonván a 4. pontban megállapított saját fogyasztását.

A saját termésű anyagból főzött gyümölcs-pálinka adózatlan raktározására olyan épület, ahol italmérés van, nem jelenthető be. — Saját termésű gyümölcs-pálinka főzésére a régi rendeletek alapján eddig kiadott kedvezményes főzési engedélyek hatálytalannak.

Ha a gyümölcsstermélő saját termésű gyümölcsét stb. nem azon községben főzi ki, amelyben lakik, úgy jogában áll az adóval terhelt pálinkát, a szeszfőzdekből a hivatalos megállapítás után, pénzügyi igazolvány fedezete alatt, lakhelyére szállítani és az ott a már felsorolt feltételek alatt raktározni.

Ha a már beadózott pálinka eladatnák, elszállítás előtt a pénzügyi örségnek nyilatkozat adandó, illetve bejelentés teendő, a pénzügyi örség az elszállított mennyiséget a szemle ivbe leírja és a bejelentett pálinkát, egy adómentességi igazolvánnyal látja el, melyben feltüntetendő az eladott pálinka mennyisége és foka, a kifizetett adó összege, eladó és vevő neve, a kiraktározás ideje és a község, hova a kiállítás történik.

Az Erdélyi Gazda olvasóihoz. Az Erdélyi Gazda újból napvilágra jöve, ennek első száma ittyekezünk minden gazda kezébe eljuttatni, hogy életrekelésünkről, mozgalmunkról, terveinkről tájékozást nyujtsunk. Bármennyire is óhajtanánk azt, hogy a gazdákat, az érdeklődőket továbbra is megismertessük az aktuális kérdésekkel, a legújabb rendelkezésekkel és a szükséges tudnivalókkal, tájékoztató szakdolgozattal, mégis ezt csak az esetben tehetjük, ha az E. G. E. Agrár szakosztályának díjait (a mezőgazdasági terület minden holdja után 50 bani) befizetik, vagy az Erdélyi Gazdára előfizetnek (erre az évre 25 lei.) Kérjük tehát a gazdákat, hogy a szakosztályi díjat, vagy az előfizetési díjat haladéktalanul küldjék be s ez által a szervezkedésünket támogassák, a lap fennállását, további kibővülését, gyarapodását előmozdítsák és lehetővé tegyék, hogy az Erdélyi Gazdát továbbra is küldhessük.

A kényszerbérleti határozatok meglebebezéséről. Gazdatársaink figyelmébe ajánljuk, hogy bár a kényszerbérletek tárgyában 5617—1920. szám alatt kibocsájtott határozat a felebezési jogot nem rendezi világosan, joghátrányok elkerülése céljából a most folyó kényszerbérlet eljárás rendén hozott határozatokat felebezzék meg 15 napon belül a megyei bizottságnál.

Ugyancsak ismételt felhívjuk gazdatársaink figyelmét a földhöz juttatandó igényjogosultak névjegyzékének átnézésére és ellenőrzésére, hogy az illetéktelenül felvettek és igényjogosultsággal nem bírók törlését szorgalmazhassák.

Gazdák figyelmébe. Az „Első magyar általános biztosító társaság” kolozsvári vezérképviselősege felhívja a gazdák figyelmét, hogy mezőgazdasági általános, épület- és ingóság-biztosításait az utóbbi időben történt rendkívül nagy értékemelkedéseknek megfelelően átalakít-

tatni, a többletértékeket utánbízósítottatni el nemulasszák. E nélkül az esetleges kártérítéseknek csak a régi értékek lehetnek az irányadók, amí a mai viszonyok között tetemes károsodást jelent.

A lapfelügyelő bizottság ellenőzése mellett
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ:
DR. SZÁDECZKY LAJOS.

A lap az Erdélyi Gazdasági Egylet tulajdona.

Kolozs megyében
kb. 3000 hold erdő makkoltatása
kiadó.
Cím és feltételek a kiadóhivatalban.

Minden magyar embernek olvasnia kell
az
„ERDÉLYI SZEMLE”-t
Erdély legrégibb szépirodalmi hetilapját.
Főmunkatársai: Dr. Márki S., Dr. Makkai S.,
Bethlenfalvy Pál, Reményik S.
Előfizetési ára 1 évre 160 leu, 1/2 évre 80 leu.

„Erdélyi Merkur”
pénzügyi, ipari és kereskedelmi szaklap.
Előfizetési ára 1 évre 100 leu.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Str. J. Maniu 3.
(Szentegyház-u.)

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank r. t.
Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.
Befizetett alaptőkéje: 5.000.000 leu.
Egyéb alapjai: 440.000 leu.
Elfogad betéteket könyvecskékre, pénztárjegyekre, és folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett.
Leszámitól váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szeivényeket és mindenemű bank és takarékpénztári ügyeletet lebonyolít.
Áruraktárai: (Pályaudvar mellett) Baross-tér 3, Pióki Gy. fehérvár

Jobb ispánt, vagy szerényebb igényű gazdatisztet keres december 1. belépésre báró Bánffy László marosgezei gazdasága.
Cím: Báró Bánffy László Marosgeze.
U. p. Marosludas.

Élsőrendű **hernyóenyvet** készít a
„TERRA” KÉMIAI LABORATORIUM
(Kolozsvár, Bartha Miklós-utca 13.)
Kilónként 35 Leu-ért a helyi kereskedőknél kapható.

GAZDÁK BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZETE
Vezérképviselősegek: Aradon, Kolozsváron és Brassóban. Elfogad tűz, jég élet, betörés, baleset, temetési segély, kiházasítási stb. biztosításokat. Minden biztosítási ügyben részletes tájékoztatót nyujtanak a vezérképviselősegek. Kolozsvár Deák F.-u. 35. I. em.

Keresek gazdaságomba teljes jártassággal és nagy gyakorlattal bíró **gazdasági ispánt**, aki malom- és gépkezelésben is képesítéssel bír.
Nagy Dénes
földbirtokos, Torda.

Gyümölcsfákat, díszfákat és cserjéket, fenyőfákat, szőlőtőlványokat, zöldség és repamagvakat szállítanak legjobb minőségben
Fischer és Társai. Tulajd.: Ifj. Ambrosi M. és Fischer L. örökösei Nagyenyed—Ajud.